

Nâng cao kỹ năng thực hành quân sự cho sinh viên ở Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh Đại học Thái Nguyên

Phạm Xuân Thành*

*Khoa chính trị, Trung tâm GDQP và AN, Đại học Thái Nguyên

Received: 16/9/2024; Accepted: 4/10/2024; Published: 15/10/2024

Abstract: Realizing the important role in improving the quality, military practice skills affect the quality of teaching and learning national defense and security education at Thai Nguyen University, so it is necessary to improve military practice skills for students to have clear progress in military awareness and style, the regime and discipline are always strictly organized and implemented; students are always enthusiastic, responsible, proactive, creative, interested in military skill exercises.

Keywords: Practical skills, students

1. Đặt vấn đề

Văn kiện Đại hội XIII xác định: “xây dựng và phát huy mạnh mẽ thế trận lòng dân trong nền quốc phòng toàn dân và nền an ninh nhân dân; xây dựng và củng cố vững chắc thế trận quốc phòng toàn dân và thế trận an ninh nhân dân. Kết hợp chặt chẽ, hiệu quả giữa kinh tế, văn hoá, xã hội, đối ngoại với quốc phòng, an ninh và giữa quốc phòng, an ninh với kinh tế, văn hoá, xã hội và đối ngoại”. Mỗi quan hệ giữa xây dựng và bảo vệ Tổ quốc diễn ra trong bối cảnh tình hình thế giới, khu vực tiếp tục có những diễn biến phức tạp, tiềm ẩn nguy cơ khó dự báo. Cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn và sự chi phối của họ đối với các nước nhỏ, tạo nên sự xung đột về lợi ích, dẫn đến bất ổn về an ninh đối với nhiều quốc gia, nhất là những nước có vị trí chiến lược quan trọng như Việt Nam. Với mục tiêu giáo dục toàn diện về mọi mặt cho sinh viên, Giáo dục quốc phòng và an ninh là một nội dung quan trọng trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh năm 2013 đã chỉ rõ mục tiêu giáo dục quốc phòng và an ninh: “Giáo dục cho công dân về kiến thức quốc phòng và an ninh để phát huy tinh thần yêu nước, truyền thống dựng nước và giữ nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, nâng cao ý thức, trách nhiệm, tự giác thực hiện nhiệm vụ quốc phòng và an ninh, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa”.

Đối với Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên những năm qua đã tích cực trang bị về kiến thức quốc phòng và an ninh,

trang bị về kỹ năng quân sự, kỹ năng về an ninh, kỹ năng bảo vệ trật tự an toàn xã hội và an toàn cho sinh viên trong môi trường sống hiện nay, xây dựng thái độ trách nhiệm cho sinh viên hiện nay đối với các vấn đề về bảo vệ Tổ quốc. Đối với kỹ năng quân sự rèn luyện cho sinh viên có tác phong nghiêm túc, tư thế hùng mạnh khải trượng và đức tính bình tĩnh nhẫn nại, đồng thời rèn luyện ý thức tổ chức kỷ luật, thống nhất và tập trung, sẵn sàng nhận mệnh lệnh đồng thời những kiến thức về một số loại vũ khí, khí tài, sinh viên có thể biết cách phân biệt, sử dụng và trang bị cho mình những kỹ thuật cơ bản để sử dụng được một số loại vũ khí thông thường và biết cách phòng tránh khi đối phương sử dụng vũ khí hủy diệt lớn. Nhận thấy, vai trò quan trọng trong việc nâng cao chất lượng, kỹ năng thực hành quân sự ảnh hưởng đến chất lượng giảng dạy và học môn giáo dục quốc phòng và an ninh ở Đại học Thái Nguyên, do vậy cần nâng cao kỹ năng thực hành quân sự cho sinh viên để có sự tiến bộ rõ rệt về ý thức, tác phong quân sự, chế độ, nề nếp luôn được tổ chức thực hiện chặt chẽ; sinh viên luôn nhiệt tình, trách nhiệm, chủ động, sáng tạo, hứng thú với những bài tập kỹ năng quân sự.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng nâng cao kỹ năng thực hành quân sự cho sinh viên ở Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên

Những năm qua Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên đã có nhiều chủ trương, chính sách nhằm mở rộng cả quy mô và chú trọng cả về chất lượng về công tác giáo dục -

đào tạo nói chung và công tác giáo dục quốc phòng và an ninh nói riêng. Coi trọng việc giáo dục nhân cách, nhận thức, giáo dục lịch sử, nghệ thuật quân sự Việt Nam gắn với lịch sử, truyền thống của dân tộc và địa phương; lấy thực hành các kỹ năng quân sự, kiến thức an ninh làm trung tâm; bổ sung một số nội dung mới về kiến thức và kỹ năng quân sự thiết thực, gắn giáo dục quốc phòng và an ninh với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, phù hợp với nhận thức, trình độ của sinh viên. Công tác đào tạo đội ngũ giảng viên giảng dạy bộ môn giáo dục quốc phòng và an ninh từng bước được chuẩn hóa cả về số lượng lẫn chất lượng. Cùng với đó, Nhà trường tổ chức tập huấn cho giảng viên, cán bộ quản lý môn học giáo dục quốc phòng và an ninh; tổ chức Hội thi giảng viên giỏi để nâng cao chất lượng hiệu quả hoạt động truyền thụ tri thức, kỹ năng - kỹ xảo, giáo dục những phẩm chất nhân cách cần thiết cho sinh viên. Đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy tích cực, độc lập, sáng tạo của sinh viên, giảng viên nắm vững và vận dụng linh hoạt các phương pháp giảng dạy trong thực hiện bài giảng của mình. Đặc biệt là nội dung thực hành giảng viên đã kết hợp giữa phương pháp giáo dục truyền thống (độc thoại, chủ động truyền đạt kỹ năng, làm mẫu, học viên làm theo) với khích lệ, động viên tinh thần học tập, cố gắng của từng cá nhân, tổ, nhóm và tổ chức hội thi, hội thao đánh giá chất lượng thực hành của sinh viên. Trong quá trình giảng dạy, giảng viên kết hợp nêu những kinh nghiệm hay, tinh huông sáng tạo, vận dụng kỹ thuật, chiến thuật trong chiến đấu, huấn luyện, diễn tập; kết hợp giữa học chính khóa với hoạt động ngoại khóa, như: Giao lưu, kể chuyện truyền thống, các hoạt động văn hóa - văn nghệ, thể dục - thể thao, tham quan bảo tàng, di tích lịch sử để bồi đắp thêm kiến thức từ thực tiễn cho sinh viên.

Bên cạnh những thời cơ thuận lợi, còn có không ít những khó khăn thách thức đan xen, một bộ phận không nhỏ sinh viên đã và đang bị tác động to lớn bởi cơ chế thị trường, có những biểu hiện xuống cấp về lối sống, dễ bị kẻ xấu kích động, lôi kéo, lối sống giản đơn, buông thả đang ngày càng tác động đến đối tượng này. Bên cạnh đó, số lượng sinh viên khá lớn, các yếu tố bảo đảm cho giáo dục quốc phòng và an ninh ở Trung tâm cũng có hạn chế nhất định nên cũng gặp không ít khó khăn trong công tác tổ chức giáo dục. Nhìn chung lực lượng giảng viên ở khoa, bộ môn còn thiếu và chưa đáp ứng đầy đủ các yêu cầu chuẩn hóa của Bộ giáo dục đào tạo. Một số giảng viên chưa chủ động đổi mới phương pháp

giảng dạy, kỹ năng sư phạm vẫn còn những biểu hiện ngại đổi mới, bằng lòng với những phương pháp dạy học truyền thống; Tính tích cực, chủ động, sáng tạo trong tự học tập, nghiên cứu của một số ít giảng viên chưa thực sự cao, có biểu hiện thỏa mãn dừng lại, dẫn đến trình độ, năng lực còn có mặt hạn chế, chưa tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy phù hợp với điều kiện thực tiễn hiện nay. Việc khai thác, sử dụng bảo quản cơ sở vật chất, trang bị dạy học quốc phòng và an ninh hiệu quả chưa cao; công tác bảo quản có nội dung chưa tốt; công tác tổ chức kiểm tra, đánh giá việc thực hiện quản lý cơ sở vật chất, trang bị dạy học chưa thực sự được quan tâm, chú trọng. Do đó, quá trình dạy học nâng cao kỹ năng quân sự cần thiết cho sinh viên còn nhiều hạn chế, đòi hỏi cần có những giải pháp trước mắt và lâu dài.

2.2. Một số giải pháp nâng cao kỹ năng thực hành quân sự cho sinh viên ở Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên

2.2.1. Đột phá, đổi mới phương pháp dạy - học quân sự ở Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên

Đổi mới phương pháp dạy - học quân sự có ý nghĩa trực tiếp nâng cao chất lượng, kỹ năng thực hành quân sự cho sinh viên. Huấn luyện kỹ năng, thực hành quân sự là yếu tố mang tính đặc thù, bởi lẽ, sinh viên không chỉ nắm chắc lý thuyết quân sự mà còn vận dụng và phải thuần thục động tác thực hành quân sự, giải quyết tình huống quân sự. Đột phá, đổi mới phương pháp dạy - học quân sự, đổi mới cả hai kỹ năng: Giảng dạy lý thuyết và huấn luyện thực hành. Đối với nội dung giảng dạy lý thuyết chuyển từ phương pháp giảng bài truyền thống theo hướng truyền thụ một chiều sang phương pháp mới “tư duy sáng tạo”, “tiếp cận năng lực”, kết hợp cả diễn thuyết - truyền thụ với hỏi - đáp, trao đổi - thảo luận nhóm; với phương pháp mới đòi hỏi giảng viên có kiến thức, kinh nghiệm giảng dạy, khả năng quản lý, điều hành lớp học đồng thời phát huy tinh thần tự học tập, sáng tạo của sinh viên, nhằm giúp sinh viên nắm nội dung, kiến thức lý thuyết quân sự sẽ tốt hơn. Đối với nội dung là bài giảng thực hành quân sự, Giảng viên tổ chức huấn luyện thực hành để sinh viên trực tiếp quan sát, thao tác, luyện tập các động tác cơ bản; kết hợp với truyền thụ kinh nghiệm chiến đấu, cách xử lý tình huống sáng tạo để vận dụng vào thực tế. Để tránh nhàm chán, tạo tâm lý thoải mái, giúp sinh viên rèn luyện sức khỏe, kỹ năng cá nhân, phối hợp đội, nhóm, cần kết hợp linh hoạt huấn luyện với các trò chơi quân

sự mô phỏng, v.v. Thực tiễn cho thấy, phương pháp giảng dạy tích cực đã tạo hứng thú cho người học, kích thích khả năng sáng tạo, tiếp thu kiến thức một cách chủ động; đồng thời, xây dựng động cơ học tập đúng đắn, nâng cao ý thức trách nhiệm học tập góp phần quan trọng nâng cao chất lượng, kỹ năng thực hành quân sự cho sinh viên.

2.2.2. Nâng cao chất lượng và chuẩn hóa đội ngũ giảng viên quân sự ở Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên

Đây là vấn đề quan trọng hàng đầu trong nâng cao chất lượng, kỹ năng thực hành quân sự cho sinh viên. Xác định và có bước đi đúng hướng, cần lựa chọn những đồng chí giảng viên có năng lực, trình độ quân sự tốt, say mê với nghề nghiệp, ưu tiên những đồng chí đã công tác tại các đơn vị huấn luyện sẵn sàng chiến đấu, có kiến thức, kinh nghiệm thực tiễn; đồng thời tiếp tục phát triển đội ngũ Giảng viên cơ hữu, cử đi đào tạo văn bằng 2, thạc sĩ, tiến sĩ tại các Nhà trường trong Quân đội đáp ứng nguồn giảng viên cả trước mắt và lâu dài theo đề án “Đào tạo giảng viên, giảng viên giáo dục QP&AN cho các trường trung học phổ thông, trung cấp chuyên nghiệp, trung cấp nghề và các cơ sở giáo dục đại học đến năm 2020” theo Quyết định số 607/QĐ-TTg, ngày 24/4/2014 của Thủ tướng Chính phủ. Đặc biệt, cần thực hiện nghiêm quy trình công nhận Giảng viên Giáo dục Quốc phòng và An ninh từ khâu chuẩn bị giáo án, bài giảng, tiến hành thực luyện và thông qua Hội đồng khoa học và đào tạo đạt chuẩn theo quy định. Để nâng cao chất lượng đội ngũ Giảng viên quân sự, hàng năm cần cử giảng viên đi tham gia các lớp tập huấn do Bộ Giáo dục và Đào tạo tổ chức và mở các lớp tập huấn kỹ năng sư phạm, kỹ năng tin học. Thường xuyên trao đổi học thuật giúp cho giảng viên tiếp thu, bổ sung những kiến thức mới.

2.2.3. Nâng cao chất lượng cơ sở vật chất, mô hình, học cụ, thao trường, bãi tập bảo đảm cho giáo dục quốc phòng và an ninh

Kỹ năng thực hành quân sự là yếu tố đặc thù trong giáo dục Quốc phòng và An ninh, mặt khác, đối tượng học tập là sinh viên cao đẳng, đại học có tinh thần, nhiệt huyết, đam mê của tuổi trẻ nhưng lại hạn chế về kiến thức, kỹ năng quân sự. Việc bảo đảm cơ sở vật chất để nâng cao kỹ năng thực hành quân sự cho sinh viên ở Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên có ý nghĩa quan trọng, góp phần trực tiếp nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động này trong thời gian tới. Làm tốt

công tác bảo đảm cơ sở vật chất, mô hình, học cụ, thao trường, bãi tập, tăng cường chính sách động viên sinh viên. Nâng cao chất lượng, kỹ năng quân sự cho sinh viên việc đầu tư xây dựng cơ sở vật chất, trang thiết bị, mô hình, học cụ, thao trường, bãi tập có ý nghĩa rất quan trọng. Đẩy mạnh đầu tư cơ sở vật chất, từng bước chuẩn hóa trang thiết bị dạy - học. Xây dựng hệ thống thao trường, bãi tập phù hợp với đặc thù môn học như nhà tập có mái che, bãi tập ngoài trời, hệ thống mô hình, học cụ, vũ khí trang bị được chuẩn bị đầy đủ, khu thể thao quốc phòng liên hoàn; các thiết bị dạy - học chuyên sâu, như: Máy bắn tập, trường bắn ảo cấp tiểu đội, trường bắn chiến thuật mô phỏng, phòng máy thi trắc nghiệm; quân trang, quân dụng, tài liệu đảm bảo tốt cho nhu cầu giảng dạy ở Trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh, Đại học Thái Nguyên.

3. Kết luận

Trong xu hướng đổi mới giáo dục hiện nay, đổi mới trong cách tiếp cận giáo dục và đào tạo nói chung, tiếp cận hợp tác trong quá trình dạy học ở trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh nói riêng ý nghĩa quyết định đến thành công. Các biện pháp giáo dục kỹ năng thực hành quân sự theo tiếp cận hợp tác cho sinh viên ở trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh được xây dựng dựa trên những nghiên cứu lí luận chung và thực tiễn các trung tâm. Các biện pháp trên đều có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, biện pháp này là cơ sở, tiền đề cho biện pháp kia. Để từng bước nâng cao chất lượng giáo dục đòi hỏi các nhóm biện pháp này phải được nghiên cứu trong mối quan hệ tổng thể trên cơ sở vận dụng, khai thác thế mạnh riêng phù hợp với điều kiện thực tế của địa phương và của từng nhà trường.

Những biện pháp được đề xuất, qua nghiên cứu thực tế sẽ góp phần khai thông, khắc phục những hạn chế, nâng cao hiệu quả giáo dục kỹ năng thực hành quân sự cho sinh viên ở trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh theo tiếp cận hợp tác và chất lượng đào tạo nguồn nhân lực, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập1, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.157.
2. Nguyễn Thiện Minh (2015). Đổi mới phương pháp giảng dạy – khâu đột phá nâng cao chất lượng Giáo dục Quốc phòng và An ninh.
3. Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh năm 2013